

„Devadesát šest.“

Zaplátil, žena mu vrátila drobné a on si odnesl piroh, masovou polévku, sklenici mléka, nůž a vidličku a papírový ubrousek ke stolu. Usrkl polévku, vidličkou strčil kousek pirohu do úst a napil se mléka. Je toho trochu moc najednou, mléko a polévka, uvažoval a jedl piroh a usrkal polévku a upíjel mléko. Vstal a kráčel mezi stoly ke dveřím. U stolů seděli muži, měli před sebou láhve piva a šálky s kávou. Když vyšel ven, zamířil přes koleje a otvorem v plotě rovnou k druhému nástupišti, chvílku se procházel a pak se zastavil u svého vlaku a čekal na odjezd.

Na nástupišti stáli a procházeli se lidé. Viděl ty, kteří nastupovali, i ty, kteří přišli ty druhé doprovodit, a jiné, kteří stáli u schůdků. Díval se zvláště na muže, který stál jednou nohou na zemi, druhou na schůdkách, držel se pevně zábradlí a díval se ke stánku s novinami. Takové obočí a takový postoj, uvažoval. Vypadá bezradný. Je takový jako já — ale ne, já jsem přece jiný, já se alespoň snažím, a tak se mi nakonec podaří ze všeho dostat, ale jak se někdo takový, jako je tenhle muž, může z něčeho dostat?

Dýchá a srdce mu bez přestání bije. Kdyby se však na chvíli zastavilo, už by nikdy nezačalo bít, to by byl konec tohoto muže. Nervy, mozek, tkáň a oči, všechno by se smíchalo dohromady.

U nákladního vagónu stály ještě vozíky a mužové zvedali bedny a věci z vozíků na vagóny. Až tohle skončí, vlak vyjede. Tamhle je výpravčí. Má červenou čepici, jak se v ní asi cítí?

Když mužové zavřeli dveře nákladního vozu, výpravčí mávl nad hlavou zelenou lampou a vlak se dal do pohybu stejným směrem, kterým přijel do stanice. Pomalu nabíral na rychlosti, jel podél perónu, pod silničním mostem, začal zatáčet doleva a on stál u dveří a díval se ven. Zavřel dveře a díval se oknem. Stál u okna dveří. Viděl lokomotivu, vagóny, petrolejové nádrže, sloupy, koleje, dráty ve vzduchu, domy, cihlovou stavbu transformátoru a světla na ulicích a v oknech.

Mám zůstat tady a dívat se ven, jak vlak jede, na všechno, co je k vidění, nebo se mám jít posadit do chodbičky a dívat se ven oknem. Když tu zůstanu, uteče to dřív a spíš pak usnu. Pak už cesta bude zase o pořádný kus kratší. Díval se oknem do chodbičky, na druhém konci vagónu stáli dva muži. Na skle dveří byla nálepka, na níž bylo napsáno „Eura“. Otočil se a díval se oknem. Nad hořejším okrajem dveří byl knoflík, kolem něho kovový rámeček. Šel do chodbičky. Kráčel chodbičkou a kymácel se, jak se kymácel vagón, a pohyboval se současně s vlakem po kolejích. Vůně, okna, lidé, sklápěcí sedadla, uvažoval a sklopil sedadlo a posadil se na ně a začal se přes sklo dívat ven. Takhle to je, uvažoval. A nikdy nebylo nic jiného a nikdy nic jiného nebude. Jen takhle je to správné. Viděl domy na svazích vedle trati. Pokoušel se nahlédnout okny do jednoho z nich. Záclony, kamna, kuchyň, kredenc, lidé, kteří v domě bydlí. Dům zmizel. Tamhle je druhý. Nic není vidět, před domem jsou keře a plot. Čekal na další dům. Tady je. V okně kostkované záclony, mezi nimi otvor, v pokoji není nikoho vidět. Vedle domu smrky. Tamhle je zase dům, velká místnost, dveře, na druhé straně okno, přes místnost jde žena. Eilá prkna, komín, kouř, keře. Na zemi seno, v lese smrky, tamhle je cesta, na svahu seno. Seděl a díval se přes sklo, čekaje na další domy, stojící blízko trati. Díval se na různá místa a stromy a pokoušel se myslet na ně.

Vzpomněl si na koroptve na polích. Pole je otevřený kus země, na němž je v zimě sníh a v létě tam roste něco obilí nebo trávy a koroptev je tvor, který křičí v lese. Mezi dvěma močály, v smrkovém lese koroptev vzlétá a usedá na větvi. Za smrky začínala otevřenější krajina, byly tu borovice a trsy trávy byly nižší. Když jsem se vracel ze školy, sněžilo a nade mnou přeletělo hejno koroptví, zdálo se, že míří k poli. Tehdy jsme uvažovali o tom, že bychom mohli dát před dveře stodoly síť, až koroptve budou uvnitř.

Díval se před sebe na záclonu. Díval se oknem ven. Viděl pole, les, domy, telegrafní tyče, keře, obilí, příkopy a trávu. Venku se stmívalo. Ujeli jsme už pěkný kousek cesty a teď je chvíle soumraku.

Chvilu soumraku je ve mně a ve mně je i chvění vagónu, i stromy, které jsou venku, stavby, tyče, obilí, příkopy a tráva na temné zemi, a já nemohu na nic myslet a nic nemohu dělat.

3 Pak vstal a šel do kupé. Na prostředním lůžku ležel muž a druhý pod ním. Svlékl kabát a pověsil ho na háček, nechal boty na podlaze a vyšplhal se na nejvyšší lůžko a rozsvítil lampičku. Vzal pyžamo z kufříku, který ležel na poličce, a položil si je za sebe. Rozepnul si kalhoty, sundal

si kravatu a pověsil ji na háček na protější stěně. Svlékl si košili, oblékl si kabátek od pyžama a pověsil košili na stejný háček. Odstrčil pokrývku, vysoukal se z kalhot a posadil se na prostěradlo. Natáhl si spodek pyžama a uložil kalhoty a ponožky na poličku. Přemýšlel, co by četl, vzal z poličky za hlavou aktovku, vyndal z ní noviny a dal aktovku zase na místo. Přítáhl si pokrývku až na prsa, natáhl se, na prstech cítil chladné prostěradlo.

Cesta už pokročila pěkně daleko. Ještě kdyby uplynul kousek — a pak přijde spánek. A ráno bych mohl být na místě. Co je nového, řekl sám k sobě a otevřel noviny. „A když je pak konečně uvidíte na scéně, musíte se ptát: Co vlastně chtěl autor divákovy říci? ... Když jsem se díval na první z těch nových baletů, jež byly nastudovány speciálně pro Edinburgh, necítil jsem v srdci ani sebemenší záchrvěv vzrušení či citu. Kruh lásky, který předvedl skandinávský soubor, byl hloupost sama.“ Měl před očima jen bílou stránku.

Přečetl ještě napěskáčku několik zpráv, přemýšlel trochu, položil noviny na poličku za hlavou a zhasl světlo. V kupé bylo tma. Kde to jsem, uvažoval. Dole pode mnou leží dva muži. Vagón, překližkový strop. Dotkl se rukou stěny a stropu. To je způsob, jak přinutit čas, aby plynul. Myslet názorně. Kupé, na stěně háčky, láhev s vodou, sklenice, ručníky, kohoutek na vodu, na jedné straně v řadě za sebou kupé, na druhé chodbička, kola pod vagónem a vagón a vlak pohybující se po kolejích. Venku je téměř tma, vzduch syčí a hvízdá, venku je železnice. Co je tam, tam venku, a jsem já uvnitř? Já jsem uvnitř, v tomhle kupé.

Venku jsou možná smrky. Co je smrk? Uvnitř bílé dřevo, na němž jsou letokruhy, u kořenů tlustší, ke koruně se zužující. V zemi kořeny, které mají taky kůru a které jsou uvnitř bílé. Kůra a větve. Na větvích jehličí, velice husté jehličí. A v korunách smrků šumí vítr. Oves. Kořeny v zemi, stvol ve vzduchu. Na podzim zrní. Ječmen. Kořeny, stéblo, osiny; klas kolébající se ve vzduchu.

Obrátil se na bok ke stěně. Naslouchal stejnoměrným úderům kol, otáčejících se po kolejích. Bylo slyšet skřípání a rovnoměrné klapaní od dveří. Za stěnou bylo slyšet škrábání a dusání, to asi na druhé straně bije o stěnu ruka nebo noha. Za stěnou leží lidé. Právě v tomhle místě na druhé straně stěny někdo leží. Přál si, aby přišel spánek, ale říkal si zároveň, že teď nemůže přijít, neboť on je vzhůru, myslí, kdyby ale spánek přece přišel, byl by už u cíle, až by se probudil. Ale jsem ještě tak daleko, ačkoliv jsem už ujel pěkný kousek cesty, uvažoval. Kdyby tady v téhle stěně byl otvor. Je to přesně uprostřed vagónu, je docela možné, že ve vedlejší kupé jsou ženy. Ale ženy bývají často na druhém konci vagónu. Tam teď spí. Nebo jsou vzhůru a leží. Pak tu není nic, pro co se vzrušovat, i kdyby ve stěně byl otvor. Ale co asi za touhle stěnou je? Stejně je dobré, že jsou na světě zajímavé věci. Dotkl se prsty u nohou topné trubky na konci lůžka, ale trubka nebyla horká. Je teprve konec září. Sníh sníh sníh sníh sníh, nebe. Mohou tu být lesní ptáci, jistě tu někde jsou. Obyčejní lesní ptáci.

Zdálo se mu, že čas plyne pomalu. Já jsem teď na tomto místě, ani o kousek dál, ani nikde na žádném jiném místě. Jak to přijde, že člověk může být najednou jen na jednom místě? Cesta plyne tak rychle, jak rychle se pohybuje vlak. Jak je to možné, že člověk může vždy nějak být, teď, včera, zítra, každou chvíli, pořád nějak je.

Kdy to například všechno začalo? Nebo tady něco bylo odevždy? A jestli to z něčeho začalo — co bylo to něco? To přece už tady muselo existovat předtím? Vždy tu bylo něco předtím, ale co to mohlo být, že to vždycky existovalo? To není možné, představit si, že to bylo vždycky, ani si ale nemůžeš představit, že to někde začalo. Já bych teď neměl vůbec myslet. Když myslím na něco, o čem myslím, že bych na to neměl myslet, tak myslím na to, o čem myslím, že bych na to neměl myslet.

Avšak čas plyne pomalu, vůbec nic se neděje, a to unavuje a nudí. Člověk by se měl v každém okamžiku znovu narodit. Neboť pak, nakonec, stejně usneš, a když se probudíš, budeš na zcela jiném místě, všechno bude úplně jiné.

Co kdybych si představil, že jsem na nějakém úplně jiném místě, kde už jsem kdysi byl?

Oči měl zavřené, ležel na levém boku, zády ke stěně. Tohle je vojenské lůžko. Tam nad hlavou je strop, který je šedivý a nízký. Ležím na palandě. Ležím na hcřejší palandě, za mou hlavou je další dvouposchodová palanda a tam u druhé stěny jsou další dvě lůžka. V rohu jsou kamna, na stěně poličky na přílby a dveře, které vedou do chodby baráku. Tamhle na posteli za mou hlavou, na dolejší palandě leží Valtteri Lindgren. Nad ním, na hořejší palandě, je Veikko Alaniemi, který je v civilu pekařem v Kemi. Pod oknem jsou skříňky, další mezi postelemi. Skříň za mnou

dosahuje až k trubce potrubí vedoucího podél zdi. Na okně malé čtvercové tabulky. Za oknem borovice. V druhých místnostech, v celém baráku jsou lidé. Brzy budeme muset zase někam vyrazit.

On však je po celý čas ve svém kupé. Ale kdyby tak mohl být někde jinde, například tam v armádě. Tehdy se všechno zdálo stejně nesnadné jako teď to tady. To, co je, nezdá se nikdy ničím. Ale kdyby tak bylo to, co nemůže být. Uvažoval, že k tomu, co je, by měl mít člověk takový vztah, že když se to nezdá ničím, tak to nemusí být vůbec. Kdyby tu tak nebyly vůbec žádné myšlenky. Vyčerpával jsem všechny myšlenky a teď jsem volný.

Jsem doma. Tam jsou kamna, okna, stůl, na zemi prkna. Venku, v rohu vedle domu je smrk. Cesta, kameny, kousek dál keře. Stmívá se, ale zítra ráno bude světlo. Silnice a příkopy na obou stranách silnice, školní sklep a studna jsou taky venku.

Všiml si, že vlak zpomaluje. Přejde stanice, řekl si. Vlak se nakonec zastavil. Teď nejede, cesta neubíhá, uvažoval. Ale mohl si představit, že teď jede vlak velice rychle vpřed, i když se ve skutečnosti ani nehne. Letí vzduchem přes nějaké moře. Jede, jede, je slyšet jen svištění vzduchu. Jede-li tak velkou rychlostí, ubíhá cesta rychle, a až se zase vrátí na koleje, dosedne na zem a pojede pomaleji, ale když už je tak pozdě, tak jsem už ujel pořádný kus cesty. Kdybych jen usnul, byl bych naráz u cíle, ale spánek nepřichází.

Slyšel lidské hlasy, řinčení a cinkání. Vlak se dal do pohybu. Jede tímhle směrem. Mohu si ale myslet, že jede na opačnou stranu. Jedu opačným směrem. Teď jede zpátky a není žádný rozdíl v tom, kdy bude v cíli. Tam je nahoru a tam je dolů. Ale já si budu myslet, že dolů není vůbec tam dole, ale tam, na stranu; dolů je skrz tuhle stěnu. Vlak míří přímo dolů, ale tomu je těžko věřit. Když země táhne tam, tak se zdá, že dolů je tam.

Tak je to lepší, když myslím, že všechny věci jsou, co jsou. Tady v kufru na policičce jsou knihy, šaty a papíry a tady v aktovce jsou knihy a v pytlíku tři koblihy. Strop vagónu je zakřivený a pod ním je polička. Vagón má přepážky, podvozek a kola. Dýchal a cítil se dostatečně klidný, aby mohl usnout.

Plot, plot, keře, říkal si. Kráčel po pěšině, vracel se zpátky k silnici.